

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง สถานภาพและกระบวนการผลิต สื่อซีดีรอมเพื่อการศึกษา ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ถึง สถานภาพทั่วไป ความเป็นมาของสื่อซีดีรอมเพื่อการศึกษา และรวมถึงกระบวนการผลิต โดยศึกษาวิเคราะห์ขั้นตอนการคิดวางแผน การสร้างสรรค์เนื้อหาเพื่อการศึกษาในระบบ-นอกระบบ-ตามอัธยาศัย จากมุมมองของผู้ส่งสารที่เป็นผู้ผลิตหรือองค์กรผู้ผลิตสื่อเพื่อการศึกษา โดยมีวิธีการศึกษาค้างนี้

1. ศึกษาสถานภาพ การเปลี่ยนแปลงตัวสื่อซีดีรอมเพื่อการศึกษา โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิต ประกอบกับเอกสารการค้นคว้าวิจัย
2. ศึกษากระบวนการผลิตของผู้ผลิตสื่อซีดีรอมเพื่อการศึกษา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ผลิต ประกอบกับเอกสารการค้นคว้าวิจัย

การศึกษาที่กำหนดนั้นใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) เพื่อสอบถามผู้ทำหน้าที่บริหารองค์กร ผู้สร้างสรรค์การผลิต สื่อซีดีรอมเพื่อการศึกษา (Key informant) เกี่ยวกับข้อมูลทางด้านกรวางนโยบายขององค์กร การวางแผนงาน-การผลิต กระบวนการสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้ข้อมูลในรายละเอียดเชิงลึก

ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ในการเลือกสัมภาษณ์ผู้ผลิตภาคเอกชนทั้ง 10 ราย โดยเลือกจากการสังเกตกลุ่มผู้ผลิตที่มีการผลิตซีดีรอมอย่างต่อเนื่อง ใช้ข้อมูลการให้สัมภาษณ์ประกอบกับข้อมูลงานวิจัย เพื่อสร้างความชัดเจนให้กับงานวิจัย

1. แหล่งข้อมูล

แบ่งตามประเภทได้ 2 ประเภท มีดังนี้

- 1.1 แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารขั้นต้นและขั้นรอง เช่น เอกสารเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ประวัติศาสตร์คอมพิวเตอร์ การผลิตซีดีรอม และประเภทซีดีรอมเพื่อการศึกษา

- 1.2 แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล จากองค์กรเอกชนที่ผลิตสื่อซีดีรอมเพื่อการศึกษา เช่น ผู้บริหาร และทีมงานผู้ผลิต

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 2.1 ข้อมูลจากบุคคลในองค์กรผู้ผลิตซีดีรอมด้านการศึกษาเป็นหลัก จำนวน 10 บริษัท ซึ่งปัจจุบัน (พ.ศ.2545) จำนวนผู้ผลิตซีดีรอมเพื่อศึกษามีจำนวนประมาณ 30-35 ราย โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล

โดยใช้การสังเกตซีดีรอมเพื่อการศึกษาที่มีวางจำหน่ายทั่วไป และเลือกเก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ดังต่อไปนี้

2.1.1 บริษัท คอมพิวเตอร์ ไมโคร ซอฟต์แวร์ จำกัด

ผู้บริหาร คุณยงยศ พรตปกรณ์ กรรมการผู้จัดการบริษัทฯ
ทีมงานผลิต คุณพัชรี คชกิจจารักษ์ ผู้จัดการฝ่ายผลิต

2.1.2 บริษัท ไทยอินฟอร์เมชัน พับลิชชิงซิสเต็ม จำกัด

ผู้บริหาร คุณวชิระ มัททวิวงศ์ กรรมการผู้จัดการบริษัทฯ
ทีมงานผลิต คุณสุวรรณี สีเขียว ผู้จัดการฝ่ายผลิต

2.1.3 บริษัท เจเนซิส มีเดียคอม จำกัด

ผู้บริหาร คุณธัญ ศานสุทธิกุล รองกรรมการผู้จัดการบริษัทฯ
ทีมงานผลิต คุณศิริทัต เตชะพะ โลกุล หัวหน้าทีมโปรดักส์ชั้น

2.1.4 บริษัท กราฟิกอินฟอร์เมชัน จำกัด

ผู้บริหาร คุณประภาส วรบัญชา กรรมการผู้จัดการบริษัทฯ
ทีมงานผลิต คุณสุภชัย อัครพุทธิพร โปรแกรมเมอร์

2.1.5 บริษัท ไทยซอฟต์แวร์ จำกัด

ผู้บริหาร คุณสมพร มณีรัตนกุล กรรมการผู้จัดการบริษัทฯ
ทีมงานผลิต คุณสมศักดิ์ อมรสิทธิวงศ์ ผู้จัดการฝ่ายลูกค้าสัมพันธ์

2.1.6 บริษัท วิสตา บิซิเนส จำกัด

ผู้บริหาร คุณวิสุทธิ์ วัฒนาวุฒิ กรรมการผู้จัดการบริษัทฯ

2.1.7 บริษัท ที.เอส.อี.เทคโนโลยี จำกัด

ผู้บริหาร คุณวีระศักดิ์ แสงสุริย์ ผู้จัดการฝ่ายการตลาดบริษัทฯ

2.1.8 บริษัท อินเตอร์ แอ็คทีฟ จำกัด

ผู้บริหารและทีมงานผลิต คุณสุรเชษฐ เวชชพิทักษ์ กรรมการผู้จัดการบริษัทฯ

2.1.9 บริษัท ไทยแอนนิเมท จำกัด

ผู้บริหารและทีมงานผลิต คุณสมชาย สุวรรณรุ่งเรือง กรรมการผู้จัดการบริษัทฯ

2.1.10 บริษัท โปรเกรส อินฟอร์เมชัน จำกัด

ผู้บริหาร คุณสายรุ่ง ฉันทะชัยมงคล กรรมการผู้จัดการบริษัทฯ

ทั้งนี้เป็นการขอเข้าถึงสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้บริหาร และทีมงาน
ผลิตรวมจำนวนทั้งสิ้น 15 ท่าน

2.2 ข้อมูลจากการจดทะเบียนบริษัท ของกรมธุรกิจการค้ากระทรวงพาณิชย์ โดยเลือกเฉพาะ
รายชื่อบริษัทที่กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งว่า เป็นธุรกิจการผลิตโปรแกรม
คอมพิวเตอร์ หรือ ผู้พัฒนาซอฟต์แวร์

2.3 แหล่งข้อมูลเอกสารทางด้านซีดีรอม และผู้ผลิตซีดีรอม จากเอกสารสิ่งพิมพ์ เช่น โบชัวร์
หนังสือ โดยค้นคว้าข้อมูลจาก

2.3.1 บริษัท องค์กร ที่เป็นผู้ผลิตซีดีรอมเพื่อการศึกษา

2.3.2 ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3.3 สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3.4 หอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.3.5 หน่วยงานราชการ NECTEC

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้แหล่งข้อมูลตอบได้ตรงจุดประสงค์ที่ต้องการมากที่สุด แต่เนื่องจากแหล่งข้อมูลเป็นองค์กรผู้ผลิตในลักษณะการผลิตใกล้เคียงกัน ทำให้ข้อมูลการวิจัยบางส่วนกลายเป็นความลับทางการค้า หรือเป็นข้อมูลที่เป็นความทรงจำของแหล่งข้อมูล ส่งผลให้เกิดเป็นข้อจำกัดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้เก็บข้อมูลกับผู้บริหารองค์กร 1 ชุด จำนวน 15 ข้อ และทีมงานผลิตสื่อซีดีรวมเพื่อการศึกษา 1 ชุด จำนวน 10 ข้อ และเรื่องบันทึกเสียง

1. วัตถุประสงค์ในแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร มีดังนี้

- 1.1 เพื่อสอบถามประวัติการผลิตซีดีรวม ประเภทของซีดีรวม และแนวโน้มในการผลิต
- 1.2 เพื่อสอบถามประวัติการก่อตั้ง และที่มาของแรงจูงใจในการก่อตั้งองค์กร
- 1.3 เพื่อสอบถามนโยบาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร
- 1.4 เพื่อสอบถามถึงคุณลักษณะของตัวสื่อซีดีรวม กับคุณลักษณะของสื่ออื่น
- 1.5 เพื่อสอบถามถึงปัจจัยแวดล้อม และจากพระราชบัญญัติปฏิรูปการศึกษาที่มีผลต่อองค์กร โดยรายละเอียดของแบบสอบถามปรากฏอยู่ในภาคผนวก 1 ก.

2. วัตถุประสงค์ในแบบสัมภาษณ์ทีมงานผลิต มีดังนี้

- 2.1 เพื่อสอบถามการวางแผนผลิตซีดีรวม และขั้นตอนกระบวนการต่างๆ
- 2.2 เพื่อสอบถามปัจจัยที่กำหนดในการผลิตสาร
- 2.3 เพื่อสอบถามประเภท และลักษณะความเปลี่ยนแปลงของเนื้อหาสาร
- 2.4 เพื่อสอบถามถึงคุณลักษณะของตัวสื่อซีดีรวม กับคุณลักษณะของสื่ออื่น
- 2.5 เพื่อสอบถามถึงเกณฑ์ในการประเมินผลการผลิต

โดยรายละเอียดของแบบสอบถามปรากฏอยู่ในภาคผนวก 1 ก.

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “สถานภาพสื่อซีดีรวมเพื่อการศึกษา และกระบวนการผลิต” ผู้วิจัยได้วางกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ของบุคคลต่างๆ ทั้งผู้บริหารและทีมงานผลิต

เชื่อมโยงเข้ากับเอกสารข้อมูลการเกิดสภาวะปัจจัยต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ทราบถึงที่มาของสถานภาพตัวสื่อ โดยต้อง

เข้าใจความสัมพันธ์ขององค์กรผู้ผลิตที่เป็นผู้กำหนดขึ้น จึงทำการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

การวิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล ที่ทำหน้าที่ในระดับบริหารกับทีมงานผลิต โดยประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมปัจจัยต่างๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านภาครัฐ-หน่วยงานรัฐ กับนโยบายการศึกษา ด้านตลาดผู้ใช้ และด้านกฎหมาย เพื่อทราบถึงปัจจัยแวดล้อมของการเปลี่ยนแปลงสถานภาพ
2. การวิเคราะห์นโยบาย วัตถุประสงค์ และเทคโนโลยี-กระบวนการผลิต ขององค์กรผู้ผลิตสื่อซีดีรอมเพื่อการศึกษา เพื่อทราบถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของตัวสื่อซีดีรอมเพื่อการศึกษา
3. การวิเคราะห์ช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงสถานภาพสื่อซีดีรอมเพื่อการศึกษา จากปัจจัยแวดล้อมภายนอกและปัจจัยภายใน

การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลในลักษณะวิธีการพรรณนาความ (Descriptive method) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Review Literature) และคำให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ดังนี้

ในบทที่ 4 จะเป็นการนำเสนอความเปลี่ยนแปลงของสถานภาพที่เกิดออกเป็นช่วงระยะเวลาจากการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเทคโนโลยีการผลิต ขององค์กรผู้ผลิต กับสภาพปัจจัยแวดล้อมที่เกิดขึ้นนำเสนอข้อมูลของปัจจัยสภาพแวดล้อมในประเทศไทย ทางด้านเศรษฐกิจ นโยบายการศึกษาจากภาครัฐ การเมือง การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานภาพ

และในบทที่ 5 จะเป็นการนำเสนอกระบวนการผลิต-ที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีและประเภทเนื้อหาสื่อซีดีรอมเพื่อการศึกษา